

Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Yıllarında Eğitim Sorunları 1923-1938

Yazarlar

Dr. Umut Birkan ÖZKAN

Doç. Dr. Kemal Oğuz ER

**AKADEMİSYEN
KİTABEVİ**

AKADEMİSYEN
KITABEVİ

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-146-9

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kitap Adı

Türkiye Cumhuriyeti'nin
Kuruluş Yıllarında Eğitim
Sorunları 1923-1938

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No:

25465

Yazarlar

Dr. Umut Birkan ÖZKAN
Doç. Dr. Kemal Oğuz ER

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık
ANKARA/2018

DOI

10.37609/akya.2337

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

*Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com*

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Türkiye’de, çözülemeyecek kadar ciddi eğitim sorunları olduğu konusunda genel bir düşünce hâkimdir. Bu sorunlar, birbirinin devamı ve tamamlayıcısı olan geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında bir süreklilik temelinde değerlendirilmelidir. “*Cumhuriyet’in İlk 15 Yılı (1923–1938) İle Son 15 Yılda (2000–2015) Eğitimle İlgili Sorunların Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi*” başlıklı doktora tezi temel alınarak hazırlanan bu kitapta, Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk on beş yıllık dönemi olan 1923–1938 yılları arasında kalan kuruluş dönemi, eğitimsel sorunlar çerçevesinde incelenmiştir.

Toplumlar kendi eğitim faaliyetlerinin geçmişini ve tecrübelerini doğru olarak bilir ve bunlardan yararlanabilirse günümüzü daha sağlıklı değerlendirerek geleceğe yönelik sağlam planlar yapabilir. Geleceği yordayabilmek için geçmiş dönemlerin bilgi ve tecrübesi sağlam bir dayanak oluşturmaktadır. Bugünün olayları ancak onları etkileyen geçmiş olaylarla olan ilişkilerinin kavranması suretiyle anlam kazanmaktadır. Dolayısıyla, şimdiki ve geleceği anlamlandırmak için evveliyatı bilmenin zorunlu olduğu sonucu çıkarılabilir. Buradan hareketle mevcut olan ve planlanan eğitim programlarının felsefelerini anlayabilmenin ve öğelerini şekillendirebilmenin, eğitim sisteminin geçmişi hakkında sahip olunan bilgiye bağlı olduğu öne sürülebilir. Bu kitapta, Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk 15 yılında yaşanan eğitim sorunlarına ilişkin geniş bir bilgi sunulmaktadır.

Hakikatte ne olduğu, belgelerde saklıdır ve ancak, belgelerin kritiğiyle ortaya çıkartılabilir. 1923–1938 arası döneme ilişkin belgelerin incelenmesine dayalı olan bu çalışmada, geçmişe ait geniş bir bilgi sunma yanında, bu dönemde yaşanan eğitimsel sorunların nasıl ve neden meydana geldiğine ilişkin dönemin aydınları tarafından kaleme alınan düşüncelerin incelenmesi

eğitim alanına ilgi duyanlara ışık tutabilir. Toplumsal kimliğin inşasında önemli bir rol oynayan eğitim ile ilgili dönemin toplumsal hafızası işlevi gören yayınlarda yer alan fikir yazılarının değerlendirmelerinin yapılması sayesinde, eğitim alanında görev alanlar bu bilgilerden yararlanarak geçmişle, şimdi ve gelecek arasında bir bağ kurabilirler ve yeni çalışmalara yansıtabilirler.

Türkiye’de eğitim sisteminin ve eğitim programlarının tarihi temellerinin araştırılması, eğitime yön veren politik ve eğitimsel düşüncelerin ne gibi sonuçları beraberinde getirebileceğinin anlaşılmasını kolaylaştırabilir. Eğitim programlarına süreklilik kazandırılmasında geçmiş dönemlerdeki uygulamaların sonuçlarının bilinmesi programlarda gerekli düzeltmelerin ve değişikliklerin yapılmasında faydalı olabilir. Bu sayede eğitim programlarının nitelikleri artırılabilir. Eğitim programının temellerinden birisi olan tarihi temele küçük bir katkı olması umulan bu çalışmayla ortaya koyulan Türkiye Cumhuriyeti’nin eğitim deneyimlerinden süzülen bilgilerin, eğitim alanındaki çalışmalara katkı sağlaması en büyük temenniyi oluşturmaktadır.

Dr. Umut Birkan ÖZKAN

Doç.Dr. Kemal Oğuz ER

Bu Kitap;

“Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir” diyen,
kara tahta başına geçerek halkı cehaletten kurtarmak için son
nefesine kadar çalışan “Başöğretmen”

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e sonsuz şükran ve saygıyla ithaf
edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	1
Bölüm I: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Yıllarında (1923–1938) Türkiye'de Eğitimin Genel Görünümü.....	11
Bölüm II: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Yıllarında Karşılaşılan Eğitim Politikasına İlişkin Sorunlar	43
Bölüm III: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Yıllarında Karşılaşılan Eğitim Sistemine İlişkin Sorunlar	55
3.1. Okul Öncesi Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar	57
3.2. İlköğretimde Karşılaşılan Sorunlar.....	60
3.3. Ortaöğretimde Karşılaşılan Sorunlar	61
3.3.1. Genel Ortaöğretimde Karşılaşılan Sorunlar.....	61
3.3.2. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Karşılaşılan Sorunlar	65
3.4. Yükseköğretimde Karşılaşılan Sorunlar	74
3.5. Halk Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar.....	82
3.6. Özel Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar	88
Bölüm IV: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Yıllarında Öğretmenlik Mesleğinde Karşılaşılan Sorunlar.....	93
Bölüm V: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Yıllarında Karşılaşılan Eğitim Bilimleri Alanlarına İlişkin Sorunlar	103
5.1. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirmede Karşılaşılan Sorunlar	103
5.2. Eğitim Yönetimi, Denetimi ve Planlamasına İlişkin Sorunlar	106
5.3. Psikolojik Danışma ve Rehberliğe İlişkin Sorunlar	113
Bölüm VI: Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluş Yıllarında Karşılaşılan Eğitimde Program Geliştirmeye İlişkin Sorunlar	115
Sonsöz	135
Kaynakça.....	141

KAYNAKÇA

1. Ahmet, R. (1929). Edebiyat Dersinde Ne Okutmali? *Hayat, Cilt: I, Sayı:139, 15 Eylül 1929, 7-8.*
2. Akçamete, G. ve Kaner, S. (1999). Cumhuriyetin 75 Yılında Çocuğa Yönelik Özel Eğitim Çalışmaları. II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresinde (4–6 Kasım 1998) sunulan bildiri. *Cumhuriyet ve Çocuk Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No:2* içinde (s. 395–405). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
3. Akdağ, Ö. (2008). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Eğitim Alanında Yabancı Uzman İstihdamı (1923–40). *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (2008) 1/1, 45–77.*
4. Akgün, S. ve Uluğtekin, M. (1989). Misak-ı Maarif. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 3.*
5. Akşin, S. (1992). Atatürk Döneminde Demokrasi. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi Cilt: 47 Sayı: 1, 245–252.*
6. Aktar, Y. (1994). Atatürk'ün İstanbul Üniversitesi'nin Kuruluşuyla İlgili Özel Notları ve Görüşleri. Atatürk Araştırma Merkezi. (Hazırlayan). I. Uluslararası Atatürk Sempozyumu (Açılış Konuşmaları-Bildiriler) 21–23 Eylül 1987. Ankara. Atatürk Araştırma Merkezi.
7. Akyüz, Y. (1985). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1985'e)*. (2. Basım). Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
8. Ali, M. (1932). Kari'ler Sütunu. *İçtihat, Sayı:346, 1 Haziran 1932, 5730-5731.*
9. Alkan, C. (1981). Atatürk Düşün Sistemi ve Mesleki – Teknik Eğitim. Atatürk Devrimleri ve Eğitim Sempozyumu, Ankara.
10. Alp, H. (2010). İlkokul Kitaplarını İnceleme Komisyonunun Raporları (1924–1927). *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları, Yıl:9/2010, Sayı:15–16, 105–136.* http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuydta/article/view/1023018802/102_3017967 adresinden 6 Ocak 2015'de alınmıştır.
11. Alp, H. (2005). Pedagoji Önünde Gazi (Yazan: Kazım Nami Duru). *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları, Yıl:4/2005, Sayı:8, 125–150.* <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuydta/article/view/1023018901> adresinden 6 Ocak 2015'de alınmıştır.
12. Antel, S. C. (1923). Halk Hükümetinde Maarif Teşkilatı. *Muallimler Mecmuası. Sayı 13, 30 Eylül 1923. 254–260.*
13. Atatürk Araştırma Merkezi. (2005). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II.* Ankara: AKDITYK, Atatürk Araştırma Merkezi.

14. Atatürk Araştırma Merkezi. (1989). *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I-III*. Ankara: AKDITYK, Atatürk Araştırma Merkezi.
15. Atatürk, M.K. (2005). *Nutuk*. İstanbul: Alfa Yayınları. (Eserin orijinali 1927'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde sunuldu).
16. Atuf, N. (1929). Bir Yılın Maarif Hareketini Yazarken. *Hayat, Cilt: V, Sayı:110, 3 Kanunisanı 1929*, 103-104.
17. Aydın, R., Şahin, H. ve Topal, T. (2008). Türkiye'de İlköğretime Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Nitelik Arayışları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 2*, 119-142.
18. Aziz, Ş. (1929). Anadolu Darülfünunu İçin. *Hayat, Cilt: VI, Sayı:136, 31 Temmuz 1929*, 5.
19. Balcı, A. (2008). Türkiye'de Eğitim Yönetiminin Bilimleşme Düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, Sayı 54*, 181-209.
20. Baltacıoğlu, İ.H. (1932). *Mürebbilere*. İstanbul: Sühulet Kütüphanesi: Semih Lütfü.
21. Başaran, İ.E. (2006). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Siyasal Basın Yayın Dağıtım.
22. Başaran, İ. E. (1999). Türkiye'de Eğitim Sisteminin Evrimi. Gök, F. (Edt.), *75 Yılda Eğitim* içinde (s. 91-110). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
23. Başaran, İ. E. (1984). *Eğitime Giriş*. Ankara: Sevinç Matbaası.
24. Binbaşoğlu, C. (1999). Cumhuriyet Döneminde İlkokul Programları. Gök, F. (Edt.), *75 Yılda Eğitim* içinde (s. 145-170). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
25. Boran, A. (2000). Cumhuriyet Döneminde Eğitimde Meydana Gelen Gelişmeler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:9*. 303-312.
26. Bozkurt, B. (2007). *Cumhuriyet Halk Partisi'nin Eğitim Politikaları (1923- 1950)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, İzmir.
27. Burak, D.M. (2008). Atatürk'ün Eğitim Anlayışı ve Kıbrıslı Mehmet Efendi'nin Eğitime Katkıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi, Ekim 2008 Cilt:16 No:2* 623-636.
28. Cevdet, A. (1929a). İş Üniversitesi. *İçtihat Idjtihad, Sayı:287, 15 Kanunievvel (Aralık) 1929*, 5303-5304.
29. Cevdet, A. (1929b). Okumamak Hastalığı. *İçtihat Idjtihad, Sayı:283, 15 Teşrinievvel (Ekim) 1929*, 5271-5272.
30. Cevdet, A. (1923). Kazım Karabekir Paşa Hazretleriyle İlmi Mülakat. *İçtihat Idjtihad, Sayı:160, 1 Kanunievvel (Aralık) 1923*, 3271-3274.

31. Churton, A. (1900). Kant on Education. Translation of “Ueber Pädagogik.” Boston, USA: D.C. Heath & Co., Publishers.
32. Coşkun, A. (2003). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türkiye Ekonomisi. *Atatürkçü Düşünce Dergisi, Kasım 2003, Sayı: 4*, 72–77.
33. Çaycı, A. (1994). Atatürk, Bilim ve Üniversite. Atatürk Araştırma Merkezi. (Hazırlayan). *I. Uluslararası Atatürk Sempozyumu (Açılış Konuşmaları- Bildiriler) 21–23 Eylül 1987*. Ankara. Atatürk Araştırma Merkezi.
34. Çekiç, R. (1936). İlkokullarda Beden Terbiyesi. *Okul ve Öğretmen, Sayı:10*. 48–53
35. Çelebi, N. ve Asan, H.T. (2013). Cumhuriyet’in İlk Yıllarındaki (1923–1946) İnsan/Birey Yetiştirme Paradigmasının Son Osmanlı Birikimi İle Karşılaştırmalı Analizi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi. Cilt:2 Sayı:1. ss. 140–148.
36. Çınar, V. (1925). 8 Eylül 1340 Tarih ve 10602-63 Numaralı Genelgesi. *Maarif Vekaleti Mecmuası, Sayı:1*.
37. Çilenti, K. (1984). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Gül Yayınevi.
38. Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1), n1.
39. Demirtaş, B. (2008). Atatürk Döneminde Eğitim Alanında Yaşanan Gelişmeler. *Gazi Akademik Bakış Dergisi Cilt 1, Sayı 2*.
40. Demirtaş, B. ve Ulusoy, K. (2009). Cumhuriyet’in İlk Yıllarında İki Önemli Kültür Politikası: Halk Evleri ve Millet Mektepleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29. 1190–1208.
41. Deniz, Ö. (2007). Cumhuriyet Dönemi Çalışma Hayatı. *ÇTTAD, VI/15, (2007/Güz)*. 131–150.
42. Dewey, J. (1939). *Türkiye Maarifi Hakkında Rapor*. İstanbul, Devlet Basımevi.
43. Dewey, J. (1929). *The Sources of A Science of Education*. New York, USA: The Horace Liveright.
44. Dewey, J. (1916). *Democracy and Education*. New York, USA: The Macmillan Company.
45. Dilik, S. (1985). Atatürk Döneminde Sosyal Politika. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi Cilt: 40 Sayı:1*. 93–102.
46. Doğan, İ. (2012). *Türk Eğitim Tarihinin Ana Evreleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

47. Dündar, B. (2007). *Atatürk Dönemi Siyasi Parti Programlarının Karşılaştırmalı Analizi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara.
48. Eğitim Reformu Girişimi. (2015). *Eğitim İzleme Raporu 2014–15*. İstanbul: ERG.
49. Er, K. O. ve Öztekin, A. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Balıkesir Üniversitesi Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt-Sayı: 13– 2*, 179–193.
50. Ergün, M. (2011). Prof.Dr. Yahya Akyüz'e Armağan / Türk Eğitim Tarihi Araştırmaları, Eğitim ve Kültür Yazıları. İçinde Öztürk, C. ve Fındıkcı, İ. (Eds.), *Türk Eğitim Tarihinin Felsefesi*. (ss.663–683). Ankara: Pegem Akademi yay.
51. Ergün, M. (2008). Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 6/12*. 321–348.
52. Erişirgil, M. E. (1929a). Mesleki Tedrisat. *Hayat, Cilt: VI. Sayı:136, 31 Temmuz 1929*, 1-2.
53. Erişirgil, M. E. (1929b). Yüksek Tahsil Meselesi. *Hayat, Cilt: VI. Sayı:141, 15 Teşrinievel 1929*, 1-2.
54. Erişirgil, M. E. (1929c). Mektepten Çıktıktan Sonra. *Hayat, Cilt: VI. Sayı:135, 15 Temmuz 1929*, 1,5.
55. Erişirgil, M. E. (1924). Anadolu'da Maarif Nasıl Tamim Edilebilir? *Anadolu Mecmuası, Cilt: 1. Sene, Sayı:2*. 50–53.
56. Ertem, B. (2010). Siyasal Bir Muhalefet Denemesi Olarak Serbest Cumhuriyet Fırkası. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi Issn: 1309–9302 Cilt: 1 Sayı: 2*. 71–92.
57. Ertürk, S. (1984). *Eğitimde Program Geliştirme*. (5. Baskı). Ankara: Yelkentepe Yayınları.
58. Fidan, N. & Erden, M. (1991). *Eğitime Giriş*. Ankara: Feryal Matbaacılık.
59. Gencer, A. İ. & Özel, S. (2013). *Türk İnkılâp Tarihi*. İstanbul: Der Yayınları.
60. Goloğlu, M. (2011). *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi – I 1924–1930 Devrimler ve Tepkileri*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
61. Gömleksiz, M.N. & Kılınç, H.H. (2012). Küreselleşmenin Eğitim Programları Üzerindeki Ekisine İlişkin Akademisyen Görüşleri: Nitel Bir Çalışma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Yıl: 2012, Cilt: 9, Sayı: 17*. 397–413.

62. Gözütok, D. (1998). Eğitim Bilimine Giriş. İçinde Varış, F. (Ed.), *Eğitim ve Politika*. İstanbul: Alkım Yayınları.
63. Günergün, F , Kadioğlu, S . (2006). İstanbul Üniversitesi'nin Yerleşim Tarihçesi Üzerine Notlar. *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, 8 (1), 135-163. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/13256> adresinden alınmıştır.
64. Gürkan, T. (1999). 1923'ten Günümüze Okulöncesi Eğitim Programları. II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresinde (4-6 Kasım 1998) sunulan bildiri. *Cumhuriyet ve Çocuk Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No:2* içinde (s. 299-306). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
65. Gürüz, K. (2008). *Yirmi Birinci Yüzyılın Başında Türk Milli Eğitim Sistemi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
66. Habib, İ. (1927). Yeni İmtihan Talimatnamesine Ait İzahname. *Muallimler Birliği Mecmuası*. 2. Sene, Sayı: 19-20, *Kanunusani (Ocak-Şubat 1927)*, 887-892.
67. Halit, M. (1923). İbtidaiyye Muallimlerinin İki Derdi. *Muallimler Mecmuası*. Cilt: 2, Sayı: 15, 30 *Teşrinisani (Kasım) 1923*, 333-335.
68. Halk. (1930). Hayırlı Bir Karar. *Halk Dergisi Yıl:1, Sayı:48, 6 Kanunusani 1930*, 397.
69. Hayat. (1929). Millet Mektepleri. *Hayat, Cilt: V, Sayı:112, 17 Kanunusani 1929*, 141.
70. Hilmi, A. (1930). Anormal Çocukların Mekteplere Kabulü. *Terbiye, Cilt: V, Sayı: 23*, 1-4.
71. Hines, W. D., Kemmerer, E. W., Whittlesey, C. R., Wright, W. L., Wadsted, B., Dorr, G. H., Smith, A., Trivanovith, V., Gardner, O. F., Somerwell, B. (1939). *Amerikan Heyeti Raporundan: Maarif İşleri*. İstanbul, Devlet Basımevi.
72. Hülür, H. ve Akça, G. (2005). İmparatorluktan Cumhuriyete Toplum ve Ekonominin Dönüşümü ve Merkezileşmenin Dinamikleri. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 17. 311-341.
73. İçtihat. (1932a). Ma'arif Sahesi. *İçtihat, Sayı:342, 1 Nisan 1932*, 5697.
74. İçtihat. (1932b). La Bulgarie. *İçtihat, Sayı:344, 1 Mayıs 1932*, 5712.
75. İlhan, S. (2001). *Türk Devrimi ve Türk Dünyası*. Ankara: AKDITYK, Atatürk Araştırma Merkezi.
76. Jackh, E. (2008). *Yükselen Hilal*. (Çev. Sakıp Murat Yalçın). İstanbul: İkarus Yayınları. (Eserin orijinali 1944'de yayımlandı).
77. Kahya, E. (2005). 1933 Üniversite Reformu Işığında Tıp Eğitiminin Değerlendirilmesi. Atatürk Araştırma Merkezi. (Hazırlayan). 5. *Ulus-*

- lararası Atatürk Kongresi 8-12 Aralık 2003*. Ankara. Atatürk Araştırma Merkezi.
78. Kanad, H.F. (1936). Kalkınma Terbiyesi. *Fikirler, 1 Şubat 1936*, 4-5.
79. Karaömerlioğlu, M. A. (2001). Tek Parti Döneminde Halkevleri ve Halkçılık. *Toplum ve Bilim, no. 88, (İlkbahar, 2001)*. 163-187.
80. Kelly, A. V. (1999). *The Curriculum Theory and Practice*. London, Great Britain: Paul Chapman Publishing Ltd.
81. Kılıç, R. (1999). Türkiye'de Yükseköğretimin Kapsamı ve Tarihsel Gelişimi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:3*, 289-310).
82. Kışlalı, A. T. (1999). *Siyaset Bilimi*. (7. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
83. Kinross, L. (2003). *Atatürk Bir Milletten Yeniden Doğuşu*. (Çev. Necdet Sander). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi. (Eserin orijinali 1965'de yayımlandı).
84. Koç, N. (1993). Eğitim Sistemimizde Ölçme ve Değerlendirme Alanındaki Gelişmeler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 25, Sayı:2*, 387-407.
85. Koloğlu, O. (1999). *Bir Çağdaşlaşma Örneği Olarak Cumhuriyet'in İlk Onbeş Yılı (1923-1938)*. İstanbul: Boyut Kitapları.
86. Kongar, E. (2001). *21. Yüzyılda Türkiye 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
87. Köçer, M. (2004). Ağrı İsyamı (1926-1930). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 14, Sayı: 2*, 379-388.
88. Kreiser, K. (2010). *Atatürk*. (Çev. Dilek Zaptçıoğlu). İstanbul: İletişim Yayınları. (Eserin orijinali 2008'de yayımlandı).
89. Krüger, K. (1981). *Kemalist Türkiye ve Ortadoğu*. (Çev. Nihal Önel). İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi. (Eserin orijinali 1932'de yayımlandı).
90. Kuzgun, Y. (1999). Türkiye'de Çocuklara Yönelik Rehberlik Çalışmaları. II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresinde (4-6 Kasım 1998) sunulan bildiri. *Cumhuriyet ve Çocuk Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No:2* içinde (s. 307-315). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
91. Kültür Bakanlığı Dergisi. (1937). İlk Öğretim ve Eğitim Meselesi. *Kültür Bakanlığı Dergisi, Sayı: 20-1*, 2-43.
92. Maarif Vekâleti Mecmuası. (1930a). Vekil Beyefendinin Nutku. *Maarif Vekâleti Mecmuası, Sayı: 19*, 114-126.
93. Maarif Vekâleti Mecmuası. (1930b). Teftiş Heyetinin Umumi Raporu. *Maarif Vekâleti Mecmuası, Sayı: 19*, 3-33.

94. Maarif Vekâleti Mecmuası. (1927). Maarif Vekili Mustafa Necati Bey Efendi'nin Avrupa Tedkik-i Seyahatleri. *Maarif Vekâleti Mecmuası, Sayı: 11*, 120–129.
95. Maarif Vekâleti Mecmuası. (1926a). Layihalar: Maarif Teşkilatı Hakkında Bir Layiha. *Maarif Vekâleti Mecmuası, Cilt: 2, Sayı: 7*, 135–246.
96. Maarif Vekâleti Mecmuası. (1926b). İlk Mektep Kitapları Tetkik Komisyonunun Musiki Kitapları Hakkındaki Raporu. *Maarif Vekâleti Mecmuası, Cilt: 3, Sayı: 14*, 412–424.
97. Maarif Vekâleti Mecmuası. (1926c). İlk Mektep Kitapları Tetkik Komisyonunun Kıraat Kitapları Hakkındaki Raporu. *Maarif Vekâleti Mecmuası, Cilt: 2, Sayı: 8*, 21–25.
98. Malche, A. (1939). *İstanbul Üniversitesi Hakkında Rapor*. İstanbul, Devlet Basımevi.
99. Mango, A. (2004). *Atatürk – Modern Türkiye'nin Kurucusu*. (Çev. Füsun Doruker). İstanbul: Remzi Kitabevi. (Eserin orijinali 1999'da yayımlandı).
100. Melzig, H. (2011). Kemal Atatürk Osmanlı'nın Çöküşü, Türkiye'nin Dirilişi. (Çev. Ahmet Arpad). İstanbul: Alfa Yayınları. (Eserin orijinali 1937'de yayımlandı).
101. Mesud, Z. (1926). Maarif İslahatımız Münasebetiyle Bazı Tetkikler ve Düşünceler. *Maarif Vekâleti Mecmuası, Cilt: 2, Sayı: 8*.
102. Milli Eğitim Bakanlığı. (2011). *Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi – 2011*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı.
103. Milli Eğitim Bakanlığı. (1973). *Cumhuriyetin 50. Yılında Rakam ve Grafiklerle Milli Eğitimimiz*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
104. Mikusch, D. V. (1981). *Gazi Mustafa Kemal Avrupa ile Asya Arasındaki Adam*. (Çev. Esat Nermi Erendor). İstanbul: Remzi Kitabevi. (Eserin orijinali 1929'da yayımlandı).
105. Muallimler Birliği. (1925). Muallimler Birliği Halk Dershaneleri Tâlimatnamesi. *Muallimler Birliği, Sayı: 3*, 134.
106. Mumcu, A. (1994). *Tarih Açısından Türk Devriminin Temelleri ve Gelişimi*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
107. Mütercimler, E. (2008). *Fikrimizin Rehberi Gazi Mustafa Kemal*. İstanbul: Alfa Yayınları.
108. Nedim, V. (1930). Köylü-Kooperatif-Muallim. *İçtihat İdjtihad, Sayı: 295, 15 Nisan 1930*, 5369–5370.

109. Neziroğlu, İ. & Yılmaz, T. (2013). *Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri, Cilt 1 (24 Nisan 1920 – 22 Mayıs 1950)*. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yayınları.
110. Oğuzkan, A.F. (1982). Ülkemizde Öğretmen Eğitiminin Gelişimi. *Eğitim ve Bilim, Cilt:7, Sayı:38*, 37–45.
111. Okçabol, R. (1999). Cumhuriyet Döneminde Yetişkin Eğitimi. Gök, F. (Edt.), *75 Yılda Eğitim içinde* (s. 249–262). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
112. Okmak, F. (2009). *Türkiye Muallimler Birliği Mecmuasının Sistematik Tahlili*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
113. Oktay, A. (1999). Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Gelişimi. II. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresinde (4–6 Kasım 1998) sunulan bildirisi. *Cumhuriyet ve Çocuk Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No:2 içinde* (s. 289–298). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
114. Okul ve Öğretmen. (1937a). Biz Bize: Meslektaşlarımızın Dertleri. *Okul ve Öğretmen, Sayı:13*, 196–198.
115. Okul ve Öğretmen. (1937b). Kültür: Bir Ankete Cevaplar. *Okul ve Öğretmen, Sayı:15*, 438.
116. Okul ve Öğretmen. (1937c). Konferanslar ve Neticeleri. *Okul ve Öğretmen, Sayı:15*, 385–386.
117. Okul ve Öğretmen. (1937ç). Aylık Konuşma: İlkokul Programı. *Okul ve Öğretmen, Sayı:11*, 8–10.
118. Okul ve Öğretmen. (1937d). Aylık Konuşma: İlkokul Programının Öğretim ve Eğitim Prensipleri. *Okul ve Öğretmen, Sayı:13*, 199–201.
119. Okul ve Öğretmen. (1936a). Modern Tahsil ve Çocuğun Teheyyüç İhtiyaçları. *Okul ve Öğretmen, İkinci Cilt, Sayı: 6–7, 9–12*.
120. Okul ve Öğretmen. (1936b). Dertlerimiz. *Okul ve Öğretmen, İkinci Cilt, Sayı: 6–7*, 149–150.
121. Okur, M. (2005a). Milli Mücadele ve Cumhuriyetin İlk Yıllarda Milli ve Modern Bir Eğitim Sistemi Oluşturma Çabaları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 5, Sayı 1*.
122. Okur, M. (2005b). Türkiye’de Milli ve Modern Bir Eğitim Sistemi Oluşturma Çabaları (1920–1928). *Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Cilt: IV Sayı: 11*.
123. Onat, N. (1984). *Cumhurbaşkanı Gazi M. Kemal Paşa’nın Sonbahar Gezileri*. İstanbul: Çağdaş Yayınları.

124. Ozankaya, Ö. (1995). *Cumhuriyet Çınarı*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
125. Öksüzöğlü, A. F. (2003). *Eğitimin Tarihi Temelleri: Eğitimin Tarih İlişkisi – Eğitim Tarihi*. Küçükahmet L., Külahoğlu, Ş. Ö., Çalık, T., Topses, G., Korkmaz, A. (Diğer Yazarlar). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. 4. Baskıdan Tıpkı Basım. Ankara: Nobel Yayınları, 122–128.
126. Özdemir, Y. ve Aktaş, E. (2011). Halkevleri (1932’den 1951’e). *A.Ü.Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED], Sayı: 45*, 235–262.
127. Öztoprak, L. (2005). Atatürk: Sanat, Sanatçı ve Resim. Atatürk Araştırma Merkezi. (Hazırlayan). *Beşinci Uluslararası Atatürk Kongresi 8–12 Aralık 2003*. Ankara. Atatürk Araştırma Merkezi.
128. Öztürk, C. (2010). 21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme. O. Oğuz, A. Oktay ve H. Ayhan (Edt.), *21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi* içinde (s. 179–224). Ankara: Pegem Akademi.
129. Öztürk, C. (2005). *Türkiye’de Dünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
130. Parker, B. (1939). *Türkiyede İlk Tahsil Hakkında Rapor*. İstanbul, Devlet Basımevi.
131. Resmi Gazete. (1937). *Ankarada Bir Tıp Fakültesi Tesisi Hakkında Kanun*. 23 Haziran 1937. Sayı:3638.
132. Resmi Gazete. (1935). *Ankarada Bir Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Kurulması Üzerine Kanun*. 22 Haziran 1935. Sayı:3035.
133. Resmi Gazete. (1934). *İstanbul Üniversitesinde İstihdam Olunacak Ecnebi Mühassıslarla Aktolunacak Mukavelelere Dair Kanun*. 10 Nisan 1934. Sayı:2672.
134. Resmi Gazete. (1933). *Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkında Kanunise ve Orta Mektepler Talimatnamesi*. 22 Haziran 1933. Sayı:2434.
135. Resmi Gazete. (1931). *Lise ve Orta Mektepler Talimatnamesi*. 17 Kânunusani (Ocak) 1931. Sayı:1701.
136. Resmi Gazete. (1929). *Millet Mektepleri Talimatnamesi*. 16 Teşrinievvel (Ekim) 1929. Sayı:1321.
137. Sadık, N. (1929). Darülfünun Nutku. *Hayat, Cilt: VI, Sayı:141, 15 Teşrinievvel 1929*, 4-5.
138. Safa, İ. (1925). Maarif-i Umumiye Müessesesinden Maksat Nedir? (Terbiye’de Gayemiz - Tedrisatta Gayeler - Bu Sene Tatbik Olunacak Program). *Maarif Vekâleti Mecmuası, Sayı: 1*.

139. Saffet, M. (1929). Mektelerimizde Edebiyat Tedrisatı. *Hayat, Cilt: VI, Sayı:143, 15 Teşvinsani 1929*, 3.
140. Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlı'dan Günümüze Eğitim Tarihi*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
141. Saylan, N. (1999). İlköğretim Program Tasarılarının Tarihsel Süreci İçinde Değerlendirilmesi. *Bahkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 2 Sayı:3*, 100–119.
142. Servet, M. (1929). Bir Terbiye Meselesi. *Hayat. Cilt: VI Sayı134*, 57.
143. Söğütü, İ. (2004). Darülfünundan Üniversiteye: Cumhuriyet Türkiye'sinde İlk Üniversite Reformu (1933). *Liberal Düşünce, Sayı:34, Bahar 2004*, 121-128.
144. Sönmez, V. (1999). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. (8. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
145. Sönmez, V. (2009). Eğitim Bilimine Giriş. İçinde Sönmez, V. (Ed.), *Eğitimin Tarihsel Temelleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
146. Şahinkesen, A. (1982). Atatürk'çü Düşün Sisteminde Mesleki ve Teknik Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi Cilt:15 Sayı:1*.
147. Şenalp, L. (1996). Atatürk'ün Tarih Bilgisi. Atatürk Araştırma Merkezi. (Hazırlayan). *Uluslararası İkinci Atatürk Sempozyumu 9–11 Eylül 1991*. Ankara. Atatürk Araştırma Merkezi.
148. Şimşek, A. (1999). Mesleki ve Teknik Eğitimde Yeniden Yapılanma. Gök, F. (Edt.), *75 Yılda Eğitim içinde* (s. 237–240). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
149. Şimşek, U., Küçük, B. ve Topkaya, Y. (2012). Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikalarının İdeolojik Temelleri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/4, Fall 2012*, 2809–2823.
150. Şinasi. (1937). Aile Bilgisi ve Okulda Yardım Kurumları. *Okul ve Öğretmen, Sayı:13*. 207–216.
151. Taray, C. H. (1929a). Mühim Bir Nutuk. *Hayat. Cilt: VI Sayı137*, 2.
152. Taray, C. H. (1929b). Müsahabe: Maarif Siyasetimiz. *Hayat. Cilt: I Sayı139*, 1-3.
153. Taşdemirci, E. (1996). Atatürk'ün Halk Eğitimi Hakkında Görüşleri ve Atatürk Döneminde Türkiye'de Halk Eğitimi Faaliyetleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:7*, 495–501.
154. Taşdemirci, E. (2005). Darülfünunu Üniversiteleştiren Lider Atatürk. Atatürk Araştırma Merkezi. (Hazırlayan). *5. Uluslararası Ata-*

- türk Kongresi 8-12 Aralık 2003*. Ankara. Atatürk Araştırma Merkezi.
155. TBMM Zabıt Cerideleri. Zabıt Ceridelerine ilişkin kaynak bilgileri tarihlerine göre aşağıda listelenmektedir:
- 17 Nisan 1340, C: 2, İ: 40
- 12 Nisan 1927, C: 1, İ: 51
- 22 Nisan 1928, C: 1, İ: 64
- 18 Mayıs 1930, C: 1, İ: 60
- 16 Temmuz 1931, C: 1, İ: 29
- 17 Mayıs 1933, C: 1, İ: 52
- 26 Mayıs 1937, C: 1, İ: 65
- 26 Mayıs 1938, C: 1, İ: 67
156. Tezcan, M. (2009). *Eğitim Bilimine Giriş*. İçinde Sönmez, V. (Ed.), *Eğitimin Siyasal Temelleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
157. Tezel, Y.S. (1994). *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi*. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
158. Topses, G. (1999). Cumhuriyet Dönemi Eğitiminin Gelişimi. Gök, F. (Edt.), *75 Yılda Eğitim* içinde (s. 9–22). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
159. Turan, Ş. (2010). *Türk Devrim Tarihi III Yeni Türkiyenin Oluşumu (İkinci Bölüm) (1923–1938)*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
160. Türk, E. (1999). *Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
161. Türk Devrim Tarihi Enstitüsü. (1946). *Cumhurbaşkanları, Başbakanlar ve M. Eğ. Bakanlarının Milli Eğitimle İlgili Söylev ve Demeçleri Cilt I*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
162. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı. (1999). *75 Yılda Eğitim*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
163. Türkmenoğlu, D. (2007). Tek Parti Döneminde Ulus İnşa Politikalarının Eğitim Boyutu. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. Kış 2007, 5(1), 159–172.
164. Türkoğlu, A. ve Uça, S. (2011). Türkiye’de Halk Eğitimi: Tarihsel Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 48–62.
165. Uluskan, S.B. (2006). Atatürk Döneminde Halk Terbiyesi ve Buna Dair Bir Yayın Örneği: Halk Dergisi. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları, Dergisi*, Sayı 9 (Yıl:5/2006), 189–207. <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuydta/article/view/1023018891> adresinden 16 Şubat 2015’de alınmıştır.

166. Ülken, H. Z. (2013). *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
167. Varış, F. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler*. Ankara: Alkım Yayınları.
168. Varış, F. (1998). Eğitim Bilimine Giriş. İçinde Varış, F. (Ed.), *Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
169. Vatandaş, C. (2010). Cumhuriyetin İlk Yıllarında Bir Toplumsal Değişim Aracı Olarak Eğitimin Modernleştirilmesi. *Sosyoloji Konferansları Dergisi Sayı 42*. 41–62
170. Villalta, J. B. (1982). *Atatürk*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları. (Eserin orijinali 1937'de yayımlandı).
171. Yılman, M. (2001). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. İçinde Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (Ed.), *Eğitimin Tarihsel Temelleri*. (ss.19–42). (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayınları. (Footnotes)
172. IChurton, A. (1900). Kant on Education. Translation of “Ueber Pädagogik.” Boston, USA: D.C. Heath & Co., Publishers. s.1